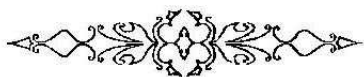

تأثیر اشتباه و اکراه بر اراده

مؤلف:

محمد رحمان شریفی فر

www.ketab.ir

سرشناسه: شریفی فر، محمدرضا، ۱۳۷۰-

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام

Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: تاثیر اشتباه و اکراه بر اراده/ مؤلف محمدرضا شریفی فر [برای مرکز وکلا،

کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه].

مشخصات نشر: تهران: پژوهاک عدالت، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۳۳ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۴۲-۸۶-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: اراده -- جنبه‌های حقوقی

Will -- Legal aspects

اشتباه‌ها (حقوق)

Mistake (Law)

اجبار (حقوق)

Duress (Law)

شناسه افزوده: مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه

رده‌بندی کنگره: KMH۵۰۰

رده‌بندی دیوبی: ۳۴۶/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۲۹۱۹۷

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

تأثیر اشتباه و اکراه بر اراده

مؤلف: محمدرضا شریفی فر

ناشر: پژوهاک عدالت

چاپ اول: ۱۴۰۰ - تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۴۲-۸۶-۳

قیمت: ۳۰,۰۰۰ تومان

مطالب بیان شده در کتب و انتشارات مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، نتیجه تحقیقات پژوهشگران و بیان‌کننده دیدگاه مؤلفان آنهاست و لزوماً موضع رسمی این مرکز و قوه قضائیه نیست؛ مگر آنکه به آن تصریح شده باشد.

فهرست

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	فصل اول: کلیات
۵.....	مبحث اول: اصل حاکمیت اراده
۵.....	گفتار اول: تعریف اصل حاکمیت اراده در فقه و حقوق موضوعه
۵.....	گفتار دوم: نتایج اصل حاکمیت اراده
۷.....	گفتار سوم: محدودیت‌های اصل حاکمیت اراده
۱۱.....	مبحث دوم: شرایط صحت قراردادها
۱۲.....	گفتار اول: اراده
۱۴.....	گفتار دوم: مراحل شکل‌گیری اراده
۱۷.....	گفتار سوم: وجود اراده
۱۹.....	گفتار چهارم: چهره‌های اراده
۲۴.....	گفتار پنجم: اعلام و بیان اراده
۲۶.....	گفتار ششم: اوصاف اراده
۲۷.....	گفتار هفتم: تشریفات اعلام اراده
۲۸.....	گفتار هشتم: ارکان توافق
۳۷.....	گفتار نهم: مطابقت اراده‌ها
۳۷.....	گفتار دهم: زمان و محل وقوع عقد
۴۱.....	فصل دوم: اشتباه
۴۳.....	مبحث اول: رکن قراردادها
۴۳.....	گفتار اول: توافق اراده‌ها
۴۸.....	گفتار دوم: حوزه تأثیر اشتباه از نظر تحلیل روانی اراده
۵۴.....	مبحث دوم: اشتباه و قلمرو آن
۵۴.....	گفتار اول: تعریف اشتباه
۵۶.....	گفتار دوم: تفاوت اشتباه با واژه‌های مشابه
۵۷.....	گفتار سوم: اشتباه از عیوب حق قصد است یا رضا؟

گفتار چهارم: قلمرو اشتباه.....	۵۹
گفتار پنجم: شرایط تأثیر اشتباه.....	۶۴
گفتار ششم: اشتباه ناشی از جهل به قانون.....	۶۷
گفتار هفتم: مصادیق دیگر اشتباه.....	۶۸
گفتار هشتم: اثر حقوقی اشتباه.....	۷۳
گفتار نهم: آیا اشتباه در وقایع حقوقی هم اثرگذار است.....	۷۶
فصل سوم: اکراه.....	۸۱
مبحث اول: تعریف و مفهوم اکراه.....	۸۵
گفتار اول: مفهوم اکراه.....	۸۵
گفتار دوم: درجه اکراه.....	۸۷
گفتار سوم: مقایسه اکراه با مفاهیم مشابه.....	۸۸
مبحث دوم: قلمرو اکراه و شرایط تحقق آن.....	۹۳
گفتار اول: قلمرو اکراه.....	۹۳
گفتار دوم: شروط تحقق اکراه.....	۹۴
گفتار سوم: تهدید از طرف مکره علیه خودش.....	۱۰۴
گفتار چهارم: اکراه از عیوب رضا می‌باشد یا قصور؟.....	۱۰۵
مبحث سوم: آثار اکراه.....	۱۰۹
گفتار اول: اجازه مکره.....	۱۱۰
گفتار دوم: التزام اکراه‌کننده به مفاد قرارداد.....	۱۱۲
گفتار سوم: فوت مکره پیش از اجازه.....	۱۱۴
گفتار چهارم: اثر فوت طرف عقد.....	۱۱۶
گفتار پنجم: اثر اکراه نسبت به وکیل.....	۱۱۶
گفتار ششم: اثر اکراه.....	۱۱۷
گفتار هفتم: اکراه در ایقاعات.....	۱۱۹
گفتار هشتم: آیا اکراه در وقایع حقوقی هم اثرگذار است؟.....	۱۲۱
پیشنهادهات.....	۱۲۲
نتیجه‌گیری.....	۱۲۴
فهرست منابع.....	۱۲۶

چکیده

در تعریف عقد می‌گوئیم تراضی دو یا چند اراده به منظور ایجاد ماهیت حقوقی، ولیکن اراده‌ای کارساز است که مخالف قانون، نظم عمومی، اخلاق حسنه نباشد. با این حال متأثر شدن عمل حقوقی در وجود اعتباری آن باید هم جهت با اراده‌ای باشد که دارای شرایط قانونی باشد. اراده طرفین باید در امور اساسی عقد که متعلق قصد قرار می‌گیرد موافق باشد و الا عقدی به وجود نخواهد آمد. با توجه به تفکیک قصد از رضا و نقش قصد در عقد در حقوق ایران می‌توان به این ضابطه دست یافت که برای صحت عقد لازم است قصد طرفین نسبت به تمام اموری که در دامنه حرکت اراده قرار می‌گیرد و متعلق قصد قرار گرفته، توافق داشته باشد. حال در مسیر تحقق اراده و تأثیر آن به منظور خلق ماهیت حقوقی در عالم اعتبار، موانعی وجود دارد که با وجود سبب موجد عقد، یعنی اراده جلوی تأثیر آن را گرفته و مانع از تشکیل عمل حقوقی می‌شود. هرگاه طرف معامله فاقد این اراده باشد، قرارداد به دلیل فقدان یک رکن اساسی باطل است، اما ممکن است اراده وجود داشته، ولی معیوب و معلول باشد. در این صورت قانون‌گذار ضمانت اجرای خفیف‌تری در نظر گرفته که عدم نفوذ است. در برخی موارد با اینکه اراده در حقیقت معیوب است، قانون‌گذار با توجه به اصل استحکام معاملات و امنیت روابط حقوقی، عیب اراده را به عنوان عیب منشأ قرار نمی‌دهد و معامله را کامل تلقی می‌کند، ولی برای رفع ضرر از معامله‌کننده حق فسخ برای او قائل می‌شود. به عبارت دیگر حق فسخ را برای جلوگیری از طرف متضرر مقرر داشته، نه به عنوان اثری که از عیب اراده ناشی می‌شود، مانند تدلیس و عیب.

درجایی که اراده معیوب یا معدوم است، ضمانت اجرا باطل - غیرنافذ یا قابل فسخ است. قانون‌گذار همه عیوب را مؤثر در معامله نمی‌داند، بلکه عواملی را که نسبتاً مهم و غیرقابل اغماض تشخیص دهد و به همین جهت در حقوق ایران اشتباه و اکراه از عیوب اراده به‌شمار می‌آیند که طبق ماده ۱۹۹ قانون مدنی رضای حاصل در نتیجه اشتباه یا اکراه، موجب نفوذ معامله نیست.